

११

नागपूरकरांनी कायम ठेवली बडग्या-मारबत परंपरा!

अशी मान्यता आहे.

ईंडा पिडा घेऊन जाऽऽ गे मारबत..
मन मनातली अवस्था,
हेवेदावे, भीती, रोगराई
घेऊन जाऽऽ गे मारबत..

पोळ्याच्या पाडव्या दिनी मारबतीची

पंपरा व एतिहासिक मिरवणूक नागपूर

नगरीचा ठेवा! ही मिरवणूक तर नागपूरची

आन, बान आणि शान आहे, हा उत्सव त्या

मागचा उद्देश! पूर्वी मारबत महात्मावंश येडा

बिभृत्स्केडे झुक्लेला होता. त्यामुळे

मारबत मिरवणूकत जाणे हीन अभिस्तीचे

मानले जायचे, पण आता परिस्थिती

बदलली आहे.

भारतातला हा एकमेव उत्सव नागपूर

शहरात संपन्न होत असतो, त्या मार्गे उदात

हेतू आहे. हे लक्ष्य आल्याने आता मारबत

मिरवणूकीतील असभ्यता बज्याईकी कमी

जालेल्या आहे. कियेक भाविक स्वतःच्या

समस्त द्रू व्हाव्यात म्हणून मारबतीला

नववस बोलतात.

वर्षानुरुद्धे प्रचंड उत्साहात हा सोहळ्या

साजारा होतो, होत शहील. तेव्हा या मारबत

सोहळ्यात सहभागी होत आणि म्हणूयात,

सगळे अशुभ, अमंगल घेऊन जाऽऽ गे

मारबतऽऽ! या आरोळ्यांनी दरवर्षी तान्हा

पोळ्याच्या दिवशी नागपूरीत महाल

इतवारी परिसर

दुम्भुमुन गेलेला

असतो.

मारबत हा सोहळा संपूर्ण भारतात फक्त

नागपूरतच भव्य दिव्य स्वरूपात साजरा

होतो. मारबती ही नागपूरकरांची अशी

ग्रामदेवता की ती या गावावर येणारी

सगळी संकेट, आपल्या सोबत दूर घेऊन

जाते आणि विचारित होते.

काळी मारबत १४५ वर्षांपासून

चालू आहे. या काळ्या मारबतीचा संवंध

महाभारत काळशीरी जोडल्या जातो. पुतना

मावशीचे रूप धारण करून भावान

कृष्णाला मारण्याचा प्रयत्न केला

आणि

कृष्णाच्या हातून तिचा मृत्यु झाल्यावर

गावकर्यांनी तिची खिंड अर्थात मारबत

काढली आणि गावावरहेर तिला जाळ्ये.

यामुळे गावावर

पुढी

समस्या,

संकेटे

आली नाहीत,

अशी आख्यायिका

आहे. याच संदर्भात नागपूरातील काळी-

पिवळी मारबत

काढण्यात येते.

या

मारबतीना

शहरात्या बाहेर

जाळ्याते

शहरातील

कुरीती आणि

संकेटे

संपत्ता,

तान्हा

मारबती

ही चांद मोहीम चांद्यान - ३ या

नावाने ओळखली जाते.

या आधी भारताने दोनदा चांद्यावर पाऊल

ठेवण्याचा

प्रयत्न केला

मात्र दुर्दैवने तो

अपयशी ठरला. २००८ साली चांद्यान १ या

मोहिमेस इस्त्राने सुरवात

केली त्यांनी

साजरा

तर आपली

संपूर्ण

तुटा

ही... हासला नाही! असे

म्हणून देशातील १४० कोटी जनता

नागपूरातील चांद्यान २ मोहिमेस इस्त्राने

सुरवात

केली

संपूर्ण

तुटा

ही... हासला नाही! असे

म्हणून देशातील १४० कोटी जनता

नागपूरातील चांद्यान ३ मोहिमेस इस्त्राने

सुरवात

केली

चांद्यान ३ हा आधीच्या म्हणून चांद्यान २

मोहिमेचाच भाग होता.

या मोहिमेत अपयश

आले तेव्हा याचाचा संपर्क तुटला

म्हणून

केला

संपर्क तुटा

ही... हासला नाही! असे

म्हणून देशातील १४० कोटी

जनता

नागपूरातील चांद्यान ३ हा आधीच्या

म्हणून चांद्यान २ मोहिमेस इस्त्राने

सुरवात

केली

चांद्यान ३ मोहिमेस इस्त्राने

बालांगु

विन्ह बढ़े, ग्रामीन परंपरा

छो ट्या मित्र-मैत्रियांनो, रुग्णाला तपासल्यावर डॉक्टर एक कागद हातात देतात. त्यामध्ये बेरे होयास आवश्यक त्या औषधांसंबंधीची माहिती असते. त्यालाच आपण प्रिस्क्रिप्शन म्हणतो. या प्रिस्क्रिप्शनच्या वरच्या

बाजूला तुम्हाला इंग्रजीमध्ये आरएस असे लिहिले दिसल. तुम्ही ते पाहिलेही असेल. पण कधी त्याचा अर्थ आहे का?

मुलांनो, याची मुळे इतिहास आणि संस्कृतीत रुजलेली आहेत. 'आरएस' हे प्रत्यक्षात लॉटेन शब्द Recipere चे संक्षेप रूप आहे. याचा अर्थ 'तू घे' किंवा 'तू ते घे' असा होता.

म्हणजेच हा एक प्रकारचा डॉक्टरांचा आदेशच आहे.

काही विद्वानांच्या मते, याचा उगम प्राचीन इन्जिणियन पौराणिक कथांशी संबंधित आहे. एका आख्यायिकेनुसार, उपचारांचा देव मानल्या जाणाऱ्या होरसने युद्धात डोळा गमवला. तेहा देवी इसिसने त्याला बो केले. त्या पुनर्संचयित डोळ्याला 'होरसना डोळा' असे म्हटले गेले जे नंतर आरोग्य, संरक्षण आणि उपचारांचे प्रतीक बनले.

होरसनाच्या या डोळ्याच्या आणि 'आरएस' इन्हाच्या आकारात काहीसे साम्य आहे. म्हणूनच काही अभ्यासकांना या चिन्हाची प्रेरणा प्राचीन चिन्हापासून आली असावी, असे वाचते. आज 'आरएस' एक साधे चिन्ह वाटत असले तरी त्यामातील इतिहास जाणून घेता कल्पते की अष्ट देणे, उपचार करणे हे नेहमीच एक आध्यात्मिक आणि पवित्र कार्य मानले गेले आहे. अजूनही

माहिती असावे वैद्यकीय तज्ज्ञांडे जीवन देणारे आणि रोगमुक्त करणारे म्हणूनच पाहिले जाते. तेहा 'आरएस' हे केवळ कोणते औषध घ्यावे हे लिहिलेल्या

यादीवील विन्ह नाही तर ते हजारो वर्षांच्या जुन्या उपचार परंपरांचे वाहक देखील आहे, हे तुम्ही समजून घ्यायला हवे. 😊

मि त्रैमैत्रियांनो, जयपूर ही राजस्थानची राजधानी. जयपूराला 'गुलाबी शहर' असे म्हटात.

इथल्या धरांचे, सरकारी इमारतींचे रंग गुलाबी

असतात. याच कारणामुळे जयपूर गुलाबी शहर

म्हणून ओळखलेले जातं. चंदीगढ हे

नियोजित शहर आहे. याची रचना

नियोजनबद्द पद्धतीने करण्यात आली

आहे. ते देशातल पहिलं नियोजित

शहर असल्याचं म्हटलं जातं. पण

प्रयोक्ता चंदीगढाधीशी

जयपूरचं नियोजन करण्यात

आलं. अवघ्या चार वर्षांमध्ये

हे शहर उभारण्यात आलं.

१९७६ मध्ये या शहराला

गुलाबी रंगात रंगवण्यात आलं

होतं. राजकुमार एडवर्डच्या

भेटीसाठी शहराला गुलाबी

रंग देण्यात आला

होता. तेहासून

जयपूर गुलाबी शहर

म्हणून ओळखलेले जाऊ

लागले. गुलाबी हा रंग

स्वागताचं प्रतीक मानलं जातो.

म्हणूनच राजकुमाराच्या

स्वागतासाठी गुलाबी रंग देण्यात

आला होता. जयपूरमध्ये बरेच महाल

आणि किल्ले आहेत. जंतर मंत्र आणि

गुलाबी शहर जयपूर

सफर शहरांची आमेरचा किल्ला यांना जागातिक वारसा यादीत स्थान देण्यात आलं आहे. ही दोन्ही ठिकां वास्तुकलेची अोरु उदाहरण असल्याचं म्हटलं जातं. या शहरातले खाद्यपदार्थ बरेच प्रसिद्ध आहेत. कलाकंद, दाळाबाटी, चुरमा, घेवर, कांदाची कचोरी हे पदार्थ इथे खूप प्रसिद्ध आहेत. या शहराची लोकसंख्या ४० लाखांच्या घरात आहे. ऑक्टोबर ते मार्च या काळात जयपूरला भेट देता येईल.

छो ट्या दोस्तांनो, आपण दरोजे अनेक नोटावर तापलेल्या चित्रांकडे कधी तुमचे लक्ष गेले आहे का? मित्रांन, चलनावरील ही चित्रां आपल्या इतिहासाचे आणि संस्कृतीचे अभिमानस्पद प्रतीक आहेत.

* दहा रुपयाच्या नोटेवर तुम्हाला कोणकिचे सूर्य मंदिर दिसतो. हे केवळ एक मंदिर नाही तर १३ व्या शतकातील स्थापत्यकलेचे उत्तम उदाहरण आहे.

ओडिसाच्या किनाऱ्यावर स्थित हे मंदिर भगवान सूर्याच्या विशाल रथाच्या आकारात बाधले गेले असून त्यामध्ये मोळ्या दगडी चाकाच्या १२ जोड्या आहेत आणि सात घोडे रथ खेचताना दाखवले आहेत. चाकांवर केलेले उत्तम कोरीवकाम अद्भुत आहे. युनेस्कोच्या जागतिक वारसा स्थळात समाविष्ट असाऱ्यारे हे मंदिर भारताच्या समृद्ध कलात्मक वारशाचे उत्तम उदाहरण आहे.

* २० रुपयाच्या नोटेवर तुम्हाला महाराष्ट्रातील एलोरा लेण्याचे चित्र दिसते. एलोरा लेणी ही खडकात कोरलेल्या वारशाचे उत्कृष्ट उदाहरण आहे. या ३४

चलनावर झालकतो भारताचा अभिमान

लेण्या हिंदू बौद्ध आणि जैन धर्माला समर्पित असून ६०० ईसापूर्व ते १००० ईसापूर्व दरम्यान खडकांमधून त्या कोरलेल्या होत्या. येथील सर्वात प्रसिद्ध रचना 'कैलास मंदिर' ही असून ते एकाच खडकातून कोरलेले जागतील सर्वात मोठे मंदिर आहे.

* ५० रुपयाच्या नोटेवर कर्नाटकातील हंपी रथाचे चित्र आहे. विजयनगर साम्राज्याची वैभवशाली राजधानी असाऱ्या हंपी येथील अवशेषांमध्ये उभा असलेला हा दाढी रथ प्रत्यक्षात विडुल मंदिराचा एक भाग आहे. हा रथीची भारतीय स्थापत्यकलेची भव्यता प्रतिबिंबित करतो.

क्षेत्रांमध्ये डेव्हलपमेंटच्या

मुलांनो, मोबाईल फोनमध्ये वेगवेगळी अॅप्स असतात. ही अॅप्स कोणी तरी विकसित करत असत. अॅप विकसित केल्यानंतर त्याचा वापर सुरु होतो. दररोज नवी अॅप्स दाखल होत असतात. सध्या या क्षेत्रात प्रचंड संघी आहेत. तुम्हीही मोबाईल अॅप्स निर्मितीच्या क्षेत्रात प्रवेश करू शकता. यासाठी नेमकं काय करायला हवं याविष्यी...

मुलांनो, सध्या वेगवेगळ्या अॅपरेटिंग सिस्टिम्स कार्यरत आहेत. आयओएस, विंडो, अँड्रॉइड, ब्लॉकरी अशा अॅपरेटिंग सिस्टिम्सवर काम करणारी अॅप्स असावी लागतात. काही अॅप्स फक्त एकाच ओपरेटरवर काम करतात तर काही अॅप्स कोणत्याही सिस्टिम्वर काम करू शकतात. एकाच सिस्टिम्वर काम करणाऱ्या अॅप्सना नेटवर्क अॅप्स तर सर्व अॅपरेटिंग सिस्टिम्सवर काम करणाऱ्या अॅप्सना वेब बेस्ट अॅप्स असून म्हटलं जात.

कोण होणार? डेव्हलपमेंटच्या क्षेत्रात येण्याचा अभ्यासक्रम म्हटलं जाते. येईल. स्वतःची अॅप्स विकसित करता येतील. अॅप डिझायनिंगसाठी मदत करता येईल. येत्या काळात अॅप्सची संख्या प्रचंड वाढणार आहे. त्यामुळे अॅप डेव्हलपरसाठी संर्धीचा महापूर येणार आहे.

डेव्हलपमेंटच्या अभ्यासक्रम असतात. यात तुम्ही युआय डिझायनिंगची प्राथमिक माहिती घेऊ शकता. त्राविक औरेस इतिहासाठी अॅप्स विकसित करायची असरील तर तसे अस्यासक्रमीही आहेत.

भ्रमंती जागाची कॅनडामध्ये स्नेहं नावाचं ठिकाण आहे. इथे १९८१ लोक रहतात. नॉर्वेमध्ये विटर आॅलिमिक्सचं आणि विकासाठी केलं जातं. इथेही भरपूर बर्फ पडतो. सगळा परिसर गोतून जातो.

कॅनडामध्ये स्नेहं नावाचं ठिकाण आहे. इथे कफ्ट आठ ते दहा कुरुंब रहतात. ३ फेब्रुवारी १९४७ या दिवशी स्नेहंमध्ये उणे ८१ अंश सेलिसियस इतक्या तापमानाची नॉंद जाली. एवढ्या तापमानात आपली हांडी होतील. गोतून जातील!

फन टाईम कॅनडामध्ये स्नेहं नावाचं ठिकाण आहे. इथे कफ्ट उंचीत इतक्या तापमानाची नॉंद जाली. एवढ्या तापमानात आपली हांडी होतील. गोतून जातील!

कॅनडामध्ये स्नेहं नावाचं ठिकाण आहे. इथे कफ्ट उंचीत इतक्या तापमानाची नॉंद जाली. एवढ्या तापमानात आपली हांडी होतील. गोतून जातील!

कॅनडामध्ये स्नेहं नावाचं ठिकाण आहे. इथे कफ्ट उंचीत इतक्या तापमानाची नॉंद जाली. एवढ्या तापमानात आपली हांडी होतील. गोतून जातील!

कॅनडामध्ये स्नेहं नावाचं ठिकाण आहे. इथे कफ्ट उंचीत इतक्या त

